

АДКРЫТЫ ДЫЯЛОГ НА КАРЫСЦЬ БУДУЧЫНІ

Агульныя каштоўнасці і погляды збліжаюць. Чарговы раз гэта пацвердзіў форум «ЭкаАрктыка», які прайшоў у Краснаярскім краі пры падтрымцы «РН-Ванкор», даччынай кампаніі «Раснафты». Гэты рэгіён з'яўляецца тэрыторыяй рэалізацыі флагаманскага праекта кампаніі «Усход Ойл». У ходзе маштабнай сустрэчы прадстаўнікі розных сфер абмеркавалі шэраг важных і актуальных пытанняў, якія маюць дачыненне да аховы прыроды і ўзаемадзеяння з ёй чалавека.

Штогод гэтае мерапрыемства дазваляе арганізоўваць адкрыты прадукцыйны дыялог з прадстаўнікамі ўлады, мясцовага насельніцтва і навуковай супольнасцю па пытаннях захавання крохкіх арктычных экасістэм і падтрымкі традыцыйнага ўкладу жыцця карэнных малалікіх народаў Таймыра.

Сёлета ключавой падзеяй у праграме форуму стаў Дзень аленявода, арганізаваны пры падтрымцы нафтавікоў у п. Насок Таймырскага Далгана-Ненецкага муніцыпальнага раёна.

Важна адзначыць, што там пражывае каля дзвюх тысяч чалавек, з якіх амаль 90 % з'яўляюцца прадстаўнікамі карэнных малалікіх народаў. У ходзе мерапрыемства каля 300 мясцовых жыхароў традыцыйна спаборнічалі ў гонках на аленевых запрэжках, трайным нацыянальным скачку, перацягванні палкі, кіданні маўта на тхароў і скачках праз нарты, а таксама ўдзельнічалі ў конкурсе нацыянальнага адзення і частавалі гасцей свята паўночнымі стравамі. У завяршэнне

пераможцам уручылі падарункі ад кампаніі «РН-Ванкор». А канцэрт творчых калектываў з г. Дудзінкі і п. Караул стаў прыгожым акордам галоўнага свята народаў Поўначы.

Акрамя гэтага, сёлета форум «Эка Арктыка» пашырыў сваю геаграфію да краёвага цэнтра. Так, у Краснаярску ў рамках мерапрыемства прайшоў круглы стол з удзелам прадстаўнікоў

ўлады, грамадскіх арганізацый, вучоных і экалагаў. Падчас сустрэчы разгледзелі грантавую праграму «РН-Ванкор» па падтрымцы навуковых, экалагічных і сацыяльных даследаванняў, якія маюць прыкладное значэнне для Таймырскага Далгана-Ненецкага раёна і яго карэннага насельніцтва.

Біёлагі «Арктычнага навукова-праектнага цэнтра шэльфавых распрацовак» распавялі ўдзельнікам форуму аб рэалізацыі сумеснай з Мінпрыроды Расіі комплекснай праграмы «Экалогія» і новых кірунках біяманіторынгу «Раснафты» на поўначы Краснаярскага краю. А прадстаўнікі даччынага прадпрыемства кампаніі «РН-Шэльф-Арктыка» падзяліліся найлепшымі практыкамі па захаванні паўночнай флоры, якая занесена ў Чырвоныя кнігі РФ і Ненецкай аўтаномнай акругі.

ИНН 7702420062

У АРКТЫЦЫ ЗАХОЎВАЮЦЬ ПАПУЛЯЦЫЮ ДЗІКАГА АЛЕНЯ

У рамках сумеснага праекта федэральных экалагаў і прамыслоўцаў Расіі быў праведзены самы маштабны маніторынг міграцыі дзікіх паўночных аленяў на поўначы Краснаярскага краю.

Дзікі паўночны алень з'яўляецца не толькі ключавым відам — біяіндыкатарам арктычнай зоны, але і асновай для захавання традыцыйнага ўкладу і побыту карэнных малалікіх народаў Поўначы. Прадстаўнікі мясцовага насельніцтва ўваходзяць у даследчыя групы па ўліку аленяў і ў далейшым змогуць выкарыстоўваць атрыманыя даныя пры вядзенні спрадвечных промыслаў.

Упершыню ў гісторыі назіранняў за гэтымі жывёламі ва Усходняй Сібіры спадарожнікавымі нашыйнікамі пазначылі адразу 112 асобін таймыра-эвенкійскай папуляцыі. У рэжыме рэальнага часу навукоўцы адсочвалі напрамак перамяшчэння жывёл. Па выніках назіранняў ва ўсходняй і цэнтральнай частках паўвострава Таймыр колькасць аленяў складала да 330 тысяч асобін.

Захаваць папуляцыю

Па даных навукоўцаў, скарачэнне таймыра-эвенкійскай папуляцыі аленяў за апошнія 25 гадоў з 500 тысяч да 325 тысяч абумоў-

лена глабальным пацяпленнем. У арктычных шыратах выяўляюцца нетыповыя для аленяў умовы надвор'я — азеляненне тундры, што прыводзіць да змены звыкллага арэала пражывання і міграцыі летам у больш халодныя месцы.

Сёлета навукоўцы пры падтрымцы нафтавікоў працягнуць даследаванні на Заходнім Таймыры. Агульная плошча абследавальнай тэрыторыі складзе не менш за 360 тысяч квадратных кіламетраў. Правядзенне такога маніторынгу неабходна для прыняцця своєчасовых рашэнняў па захаванні ўнікальнай папуляцыі аленя.

Ужо на працягу 10 апошніх гадоў прамыслоўцы сумесна з

навукоўцамі рэгіёна вывучаюць стан папуляцыі, колькасць і міграцыі дзікага паўночнага аленя на поўначы Краснаярскага краю. У рамках нацыянальнага праектаў рэалізоўваецца праграма па вывучэнні, захаванні і маніторынгу ключавых відаў — біяіндыкатараў устойлівасці арктычных экасістэм: белага мядзведзя, атлантычнага маржа, дзікага паўночнага аленя і белай чайкі.

Стала вядома, што на працягу найбліжэйшых трох гадоў будуць праведзены маштабныя даследаванні на поўначы краю па авіяцыйным уліку белых мядзведзяў Карскага мора, маніторынгу дзікага паўночнага аленя, вывучэнню рыб вусця ракі Енісей. Акрамя гэтага,

навукоўцы пабудуюць карты экалагічнай адчувальнасці берагоў Енісейскага заліва і прылеглай акваторыі Карскага мора, правярыўшы гнёздаванне каштоўных відаў птушак.

Аленегадоўля як мастацтва

Па даных навукоўцаў, паўночны алень жыве побач з чалавекам як мінімум дзве тысячы гадоў. Столькі ж існуюць і традыцыі аленегадоўлі. Прычым у кожнага з амаль 20 народаў Расіі, якія займаюцца гэтым промыслам, свае сакрэты па кіраванні статкам. Агульнае для ўсіх — адно: жыццё ў Арктыцы без аленя немагчыма.

У тундры, на захадзе Арктыкі, аленяў разводзяць перш за ўсё на забой, а на поўначы Усходняй Сібіры яны, галоўным чынам, выконваюць ролю транспартнага сродку. На Ямале аленевыя статкі велізарныя — у сярэднім у адной сям'і — каля дзвюх тысяч аленяў. Усяго ж ямальскім аленяводам належыць больш за 700 тысяч хатніх паўночных аленяў, прытым што ў свеце іх налічваецца ўсяго каля трох мільёнаў. На паўночным усходзе Расіі таксама прынята мець вельмі вялікія статкі.

Паўночныя алені — сапраўдныя «ўніверсальныя салдаты» Арктыкі: яны прыстасаваны да ўсіх цяжкасцяў суролага клімату — нізкіх тэмператур, беднай ежы,

доўгіх палярных дня і ночы. Пры руху па глыбокім снезе і балоце капыты паўночных аленяў шырока рассоўваюцца, павялічваючы плошчу апоры, але могуць, калі трэба, сціскацца, вызваляючыся ад вязкай багны. Улетку аленевыя капыты губтаюцца, зімой мяккія падушчкі зацягваюцца, агаляючы востры край капытоў, — дзякуючы гэтаму алень не слізгае на лёдзе і можа раскопчаць снег у пошуках ежы.

Алені выдатна плаваюць у лёдзяной вадзе — дзякуй іх шэрці, якую называюць «паветраным футрам»: шарсцінкі ў шкуры полыя, маюць форму кліна, звужаючыся не да канца, як у іншых жывёл, а да асновы. Дзякуючы змешчанаму ўнутры іх і паміж імі паветру поўсць служыць «выратавальнай камізэлькай».

Ці адрозніваюцца свойскія алені ад дзікіх і ці ёсць у іх пароды? Навукоўцы спрачаюцца. Па ідэі, у большасці жывёл, даўно прыручаных чалавекам, паступова, ад пакалення да пакалення, мяняюцца знешні выгляд і паводзіны, робячы іх непадобнымі на дзікіх сусудзічаў. Да паўночных аленяў, лічаць некаторыя даследчыкі, гэта не адносіцца: знешніх адрозненняў ад дзікіх у іх няма, а асаблівасці паводзін залежаць, хутчэй, ад дзеянняў іх гаспадара, чым ад чаго-небудзь яшчэ.

Сяргей КУРКАЧ.